

OPAS MONIKIELISTEN OPPILAIDEN OPETUKSEN TUEKSI

KUOPIO

Päivitetty toukokuussa 2024

Johdanto.....	3
1. Valmistava opetus.....	4
Valmistavan opetuksen tarkoitus	4
Opinto-ohjelma.....	5
Ryhmämuotoinen valmistava opetus.....	5
Alakouluikäiset.....	7
Yläkouluikäiset.....	7
Inklusiivinen valmistava opetus	8
Tarkistuslista inklusiivisen oppilaan opettajalle.....	9
Integraatio.....	10
Arviointi valmistavassa opetuksessa	10
2. Perusopetukseen siirtyminen.....	11
Alakoulussa.....	11
Yläkoulussa	12
Yhdeksännellä luokalla	12
3. Opetuksen järjestäminen	14
Oman opinto-ohjelman mukaan eteneminen	14
Eriyinen tutkinto.....	14
Opinnoista vapauttaminen.....	15
Taito- ja taideaineiden suorittaminen yläkoulussa	15
Oman äidinkielen opetus	16
Yleisen tuen oppimissuunnitelman laatiminen.....	16
4. Nivelvaihe: tarkistuslistoja valmistavasta opetuksesta perusopetukseen	18
Roolit, tehtävät ja vastuut	18
Oppilaan vuosiluokalle sijoittaminen	19
5. Pedagogiikka.....	25
Kielitietoisuus	25
Samanaikaisopetus	29
Kietu-opetus	32
Etukäteisopetus	32
Osallisuus ja koulunuorisotyö.....	33
Ryhmyttäminen	34
6. Arviointi	36
Lukuvuosiarviointi.....	36
Päätösarviointi	37
7. Jatko-opinnot.....	39
Aikuisten perusopetus AIPE.....	39
TUVA	39
Lukio.....	40
Ammatilliset opinnot.....	40
8. Lisätietoa	41
Lähteet ja kirjallisuus.....	42
Monikielisyyden huoneentaulu opehuoneeseen.....	43

Tämän oppaan tarkoituksena on antaa opettajille ja muille kouluissa työskenteleville tukea monikielisen oppilaan opettamiseen ja ohjaamiseen. Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden määrä on kasvanut Kuopiossa nopeasti ja moni opettaja on uuden edessä. On tärkeää ymmärtää, että monikulttuuristen oppilaiden määrä jatkaa kasvuaan tulevaisuudessakin ja muutos koulutyössä on pysyvä. On luultavaa, että lähivuosina jokaisen perusopetuksessa työskentelevän opettajan luokassa on S2-statusen omaavia oppilaita. Toivommekin, että tämä opas palvelisi myös ennakoiden ja aiheeseen tutustuttaen.

Suomi tarvitsee lisää maahanmuuttoa. Väestö ikääntyy, syntyvyys pienenee ja huoltosuhde heikkenee. Maahanmuutto on ainoa keino kasvattaa Suomen väkilukua. Ilman maahan muuttaneita hyvinvointivaltio ei toimi jatkossa tavalla, johon olemme tottuneet ja joka on arvojemme mukaista. Jos haluamme säilyttää hyvinvointivaltion, meidän on autettava maahanmuuttajia kotoutumaan ja jäämään työntekijöiksi Suomeen. Myös YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja Lasten oikeuksien sopimus velvoittavat meitä. Jokaisella Suomessa asuvalla lapsella on oikeus laadukkaaseen opetukseen ja tukeen.

Sen lisäksi, että inhimillisyyks velvoittaa meitä, juuri maahan muuttaneisiin lapsiin panostaminen on tutkimusten mukaan myös kannattava sijoitus. On taloudellisesti järkevää panostaa S2-oppilaiden opetukseen ja tukeen. Jos uskallamme investoida tähän nyt, kiitämme itseämme kymmenen vuoden kuluttua. Muutos koulutyössä ei ole helppoa, se voi olla monellakin tavalla haasteellista. Muutos on kuitenkin varmaa ja se on helpompi ottaa vastaan, jos muistamme katsoa myös suurempaa kuvaa, johon kaikki liittyy.

Kotoutuminen on aina kaksisuuntaista. Maahanmuuttajien on kotouduttava selviytyäkseen ja menestyäkseen uudessa kotimaassaan, mutta myös vastaanottavan yhteiskunnan ja kansalaisten on hyväksyttävä tilanne ja sopeuduttava muutokseen. Yhteiskunta on kaikki ihmiset, eivät vain kantasuomalaiset. On helpompi tottua muutokseen, jos katsoo positiivisia asioita. S2-oppilaat tuovat paljon hyvää ja mielenkiintoista mukanaan, jota voi hyödyntää kaikessa opetuksessa ja koulun arjessa. On myös hyvä kiinnittää huomiota samankaltaisuuksiin ja yhdistäviin tekijöihin, joita kaikissa ihmisissä on.

Monikielisen oppilaan opettaminen on äärimmäisen tärkeää inhimillisesti, mutta myös yhteiskunnallisesti. Aivan jokainen lapsi ja nuori ansaitsee parhaimmat mahdollisuudet elämää varten. Samalla varmistamme hyvinvointiyhteiskunnan säilymisen myös tulevina vuosina ja vuosikymmeninä. Muutos on pysyvää, mutta yhdessä voimme vaikuttaa siihen, että tulevaisuus on kaikille valoisa. Teette äärimmäisen tärkeää työtä haasteellisessa tilanteessa. Toivomme, että tämä opas antaa lukijoille työvälineitä sekä intoa ja iloa uuden edessä.

Kuopiossa toukokuussa 2024

Reija Airikka, Janne Laahanen, Anna Lyytinen ja Tiina Valtonen

VALMISTAVAN OPETUKSEN TARKOITUS

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan **suomen tai ruotsin kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan** sekä antaa tarvittavia **valmiuksia perusopetusta varten**.

Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu niille esi- ja perusopetusikäisille 6–17-vuotiaille maahanmuuttotaustaisille lapsille ja nuorille, joilla ei ole vielä tarvittavia kielellisiä valmiuksia esi- tai perusopetuksessa opiskeluun. Opetukseen voivat osallistua sekä vasta maahan muuttaneet että Suomessa syntyneet maahanmuuttotaustaiset lapset ja nuoret. Opetukseen osallistuminen ei edellytä oleskelulupaa.

Valmistavan opetuksen laajuus vastaa **yhden lukuvuoden oppimäärää**. Opetusta annetaan 6–10-vuotiaille 900 tuntia (24 tuntia/viikko) ja tätä vanhemmille oppilaille vähintään 1000 tuntia (26 tuntia/viikko). Oppilaalla on oikeus siirtyä perusopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan opetusta.

Valmistavan vaiheen ryhmissä pääsääntöinen opetuskieli on suomen kieli. Opetuksen **pääpaino onkin suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen (S2) opiskelussa**. Tämän lisäksi annetaan opetusta muissa perusopetuksen oppiaineissa oppilaan **oman opinto-ohjelman mukaan**.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on **kehittyvä alkeiskielitaito**. Valmistavan luokan jälkeen oppilaan tulisi tällöin selvittää seuraavista:

- useimmin toistuvista arkisista kielenkäyttötilanteista
- osata nimetä tuttuja asioita
- tunnistaa puhutusta ja kirjoitetusta kielestä tuttuja sanoja ja ilmauksia
- ymmärtää hitaasta ja tarvittaessa toistetusta puheesta lyhyet ohjeet ja tutut aiheet
- ymmärtää opetuspuheesta ja oppikirjatekstistä kuvien ja selvästi osoitettujen ydinsanojen avulla opeteltava aihe
- osata kirjoittaa tuttuja sanoja ja lyhyitä lauseita.

Kehittyvä alkeiskielitaito tarkoittaa seuraavaa:

- Oppilas tarvitsee vielä paljon tukea.
- Oppilas tarvitsee paljon **malleja** ja tukea sekä annettua sanastoa tuottaakseen lyhyen suullisen tai kirjallisen tekstin.
- Oppilas tarvitsee vielä **omankielistä tukea** uusien asioiden omaksumiseksi.
- Oppilas tarvitsee paljon **selittämistä ja kuvatukea** sekä selkeää ja hidasta puhetta, toistoa ja kääntämistä.

Valmistavaa opetusta voidaan järjestää **ryhmämuotoisesti** tai **inklusiivisesti perusopetuksen ryhmässä**. Inklusiiviseen valmistavaan opetukseen ohjataan 1.-luokkalaiset ja ne oppilaat, joiden koulumatka ryhmämuotoista valmistavaa opetusta järjestävään kouluun on pitkä tai se on muutoin oppilaan edun mukaista.

Valmistavan luokan opettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa (luokan/aineenopettaja, S2-opettaja, laaja-alainen erityisopettaja jne.). Myös yhteistyö oppilaan huoltajien kanssa ja heidän perehdyttämisenä ja opastuksena suomalaisen koulujärjestelmään on erittäin tärkeää. Valmistavaan opetukseen ilmoittauduttaessa huoltajille kerrotaan mahdollisuudesta oman äidinkielen opetukseen.

OPINTO-OHJELMA

Valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa eikä oppimäärää, joten oppilaalle laaditaan hänen ikänsä ja opiskeluvalmiutensa huomioon ottava **oma opinto-ohjelma**, joka kirjataan Wilmaan **Tuki-välilehdelle**. Opinto-ohjelman tekevät **oppilas, hänen huoltajansa ja opettaja** yhdessä. Opinto-ohjelma laaditaan viimeistään kolmen kuukauden kuluttua valmistavan opetuksen aloittamisesta ja se tarkistetaan säännöllisin väliajoin. Opinto-ohjelman tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen kielen taito sekä oppilaan aikaisempi koulunkäyntihistoria.

Opinto-ohjelmassa määritellään:

- koulunkäyntihistoria
- oppilaan viikoittainen työmäärä
- oppilaan henkilökohtaiset oppimisen tavoitteet
- opiskeltavat oppiaineet
- tuntimäärät ja sisällöt
- oppilaan integroiminen ikätasoa vastaaviin esi- tai perusopetuksen opetusryhmiin
- ohjauksen järjestäminen
- oppilaan vahvuudet ja haasteet
- oppilaan mahdollisesti tarvitsemat tukitoimet.

Lisätietoja opinto-ohjelmaan kirjattavista asioista löytyy osoitteesta:

[Mitä valmistavan opetuksen opinto-ohjelmassa tulisi olla.pdf \(peda.net\)](#)

RYHMÄMUOTOINEN VALMISTAVA OPETUS

Valmistavaa opetusta voidaan järjestää joko **ryhmämuotoisesti** tai **inklusiivisesti perusopetuksen ryhmässä**. Oppilas osallistuu inklusiivisesti opetukseen, jos oppilaan koulumatka ryhmämuotoista

valmistavaa opetusta järjestävään kouluun on pitkä tai se on muutoin oppilaan edun mukaista. Ryhmämuotoisen valmistavan opetuksen ryhmäkoon määrittelee opetuksen järjestäjä. Opetushallitus suosittelee, että valmistavan opetuksen ryhmäkoko ei ylittäisi 10 oppilasta.

ALAKOULUIKÄISET

Esikouluikäiset sekä ensimmäiselle vuosiluokalle peruskouluun tulevat oppilaat osallistuvat valmistavaan opetukseen inklusiivisesti ja sijoittuvat lähikoulunsa perusopetuksen ryhmään.

2.–6.-luokkalaisen ikäisenä Suomeen muuttanut lapsi aloittaa opinnot **ryhmämuotoisessa** valmistavassa opetuksessa. Poikkeuksena ovat ne oppilaat, jotka opiskelevat kouluissa, joista koulumatka tulisi pitkäksi ryhmämuotoista valmistavaa opetusta tarjoavaan kouluun tai se on muutoin oppilaan edun mukaista. Valmistavan opetuksen jälkeen oppilas siirtyy lähikoulunsa oppilaaksi perusopetuksen ryhmään.

Valmistavan opetuksen laajuus vastaa yhden lukuvuoden oppimäärää. Opetusta annetaan **6–10-vuotiaille 900 tuntia (24 tuntia/viikko)**.

Alkuopetusikäisille valmistavan opetuksen oppilaille pyritään järjestämään perusopetuksen iltapäivätoimintaa heidän omilla kouluillaan. Perusopetuksen iltapäivätoiminnassa kunnioitetaan lasten omaa kieli- ja kulttuuritaustaa sekä elämäntapaa ja -arvoja. Kodin ja koulun välinen yhteistyö on tärkeää, ja sen lähtökohtana tulee olla eri osapuolien kunnioitus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Valmistavan luokan loputtua oppilas siirtyy perusopetuksen oppilaaksi osoitteen mukaiseen **lähikouluun**.

Inklusiivisessa valmistavassa opetuksessa oppilas jatkaa valmistavan opetuksen jälkeen yleensä samassa opetusryhmässä. Perusopetukseen siirtymisestä tehdään oppilaaksiottopäätös. Oppilaaksiottopäätös tehdään myös valmistavan opetuksen oppilaaksi otettaessa. Jos oppilas menee ikäkauttaan alemmalle vuosiluokalle, siitä pitää tehdä hallinnollinen päätös.

Valmistavaa opetusta tarvitsevat **esiopetusikäiset** lapset integroidaan lähipäiväkodin tai -koulun esiopetusryhmään.

YLÄKOULUIKÄISET

Opetusta annetaan yläkouluikäisille oppilaille vähintään 1000 tuntia (26 tuntia/viikko), mikä vastaa **yhden lukuvuoden oppimäärää**.

Suomeen muuttanut oppilas aloittaa opinnot pääsääntöisesti valmistavalla luokalla ryhmämuotoisessa valmistavassa opetuksessa. Poikkeuksena ovat ne oppilaat, jotka opiskelevat kouluissa, joista koulumatka tulisi pitkäksi ryhmämuotoista valmistavaa opetusta tarjoavaan kouluun tai se on muutoin oppilaan edun mukaista.

Valmistavan luokan loputtua oppilas siirtyy perusopetuksen oppilaaksi osoitteen mukaiseen **lähi-kouluun**. Inklusiivisessa valmistavassa opetuksessa oppilas jatkaa valmistavan opetuksen jälkeen yleensä samassa opetusryhmässä. Perusopetukseen siirtymisestä tehdään oppilaaksiottopäätös.

INKLUSIIVINEN VALMISTAVA OPETUS

Inklusiivinen valmistava opetus tarkoittaa sitä, että oppilas suorittaa valmistavan opetuksen inklusiivisesti **ikätasonsa mukaisessa perusopetuksen ryhmässä** osallistuen pääsääntöisesti oman opetusryhmänsä lukujärjestyksen mukaiseen opetukseen. Valmistava opetus voidaan järjestää inklusiivisesti perusopetuksen ryhmässä, mikäli se katsotaan oppilaan kielitaidon kehityksen kannalta tarkoituksenmukaiseksi. Lisäksi valmistava opetus voidaan toteuttaa inklusiivisesti oppilaan lähikoulussa, jos oppilaan koulumatka ryhmämuotoista valmistavaa opetusta järjestävään kouluun on pitkä tai se on muutoin oppilaan edun mukaista. Opetusta on mahdollista järjestää myös yhdelle oppilaalle, koska valmistavan opetuksen valtiosuus on oppilaskohtainen.

Opintojen tavoitteet ja arviointi perustuvat **valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaan** (OPS 2016). Ja oppilaalle laaditaan hänen ikänsä ja opiskeluvalmiutensa huomioon ottava **oma opinto-ohjelma**, joka kirjataan Wilmaan **Tuki-välilehdelle**. Lisätietoja löytyy luvusta Opinto-ohjelma.

Oppilaan lukujärjestyksessä on tärkeää huomioida valmistavan opetuksen viikkotuntimäärä, joka voi poiketa muun luokan oppilaiden viikkotuntimäärästä. Viikkotuntimäärät: 6–10-vuotiaille opetusta 24 tuntia viikossa ja yli 10-vuotiaille opetusta 26 tuntia viikossa.

Opintojen suunnittelussa kannattaa pohtia, millä tavoilla oppilas saa lisätukea suomen kielen opiskeluun, esimerkiksi:

- S2-oppitunnit,
- ohjaajan tuki oppitunneilla,
- tukiopetus,
- mahdolliset apuvälineet, kuten kääntäjän käyttö tietokoneella tai tabletilla,
- opettajien kielitietoiset opetustavat.

Kielitietoisten työtapojen käyttäminen inklusiivisessa valmistavassa opetuksessa hyödyttää kaikkia kyseisen luokan oppilaita. Katso lisätietoa luvusta Kielitietoisuus.

Valmistavan opetuksen jälkeen oppilas siirtyy perusopetuksen oppilaaksi, mutta jatkaa siis yleensä samassa opetusryhmässä kuin inklusiivisen valmistavan opetuksen aikana. Perusopetukseen siirtymisestä tehdään oppilaaksiottopäätös.

Kun luokkaasi tulee monikielinen oppilas inklusiivisesti	Kuka tekee?	Onko tehty? (x)
Mahdollinen kouluun tutustuminen?		
Oppilaan lukujärjestyksen tekeminen, huomioi: <ul style="list-style-type: none"> • S2-opetus, kuka, milloin ja missä • oman äidinkielen opetus • valinnaisaineisiin osallistuminen • taito- ja taideaineiden suorittaminen • onko ohjaaja käytettävissä • opetustuntimäärä: 6–10-vuotiaat 24 t/vko, yli 10-vuotiaat 26 t/vko 		
Alkutapaaminen huoltajien, tulkin ja opettajan kanssa.		
Valmistavan opetuksen opinto-ohjelman laatiminen ja oppilaan jatkuva arviointi Wilman välilehdelle.		
Opinto-ohjelman päivitys vuoden aikana.		
Suomalaisen koulujärjestelmän läpikäynti ja oppilaan tavoitteet.		
Loppukeskustelu huoltajan, tulkin ja oppilaan kanssa.		
Inklusiivisen opetuksen päättymisestä tiedottaminen kaikille oppilasta opettaville opettajille.		
Kun inklusiivinen opetus on päättymässä, pohditaan, mitä tukitoimia oppilas tarvitsee perusopetukseen siirryttyään. <ul style="list-style-type: none"> • Kielitaito ei ole erityisen tuen peruste, mutta yleinen tai tehostettu tuki voi olla tarpeen kielen oppimisen tueksi, esim. <ul style="list-style-type: none"> ○ tukiopetus ○ apuvälineet, esim. tietokone tai tabletti ○ ohjaajan tuki ○ koejärjestelyt. • Yleisen tai tehostetun tuen oppimissuunnitelman laatiminen voi ryhdistää tuen järjestämistä ja auttaa tiedon siirrossa. 		

INTEGRAATIO

Valmistavissa ryhmissä opiskelevia oppilaita täytyy integroida heidän ikätasoaan vastaaviin perusopetuksen opetusryhmiin kunkin oppilaan **oman opinto-ohjelman mukaan**. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskeluvalmiuksien ja suomen kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista sekä lisätä oppilaan osallisuutta valmistavan luokan ulkopuolella olevaan kouluuyhteisöön. Integrointi voidaan aloittaa, vaikka heti valmistavan opetuksen alussa.

ARVIOINTI VALMISTAVASSA OPETUKSESSA

Valmistavan opetuksen loppuvaiheessa opinto-ohjelmaan **arvioidaan sanallisesti** oppilaan oppimista. Oppilas saa **osallistumistodistuksen**, johon käytetään yhteistä todistus pohjaa. Siihen merkitään opiskellut **oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö**. **Työskentelytaidot** arvioidaan erikseen. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana. Perusopetuksen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeroarviointia. Arviointi keskittyy siihen, miten hyvin oppilas on **saavuttanut** hänelle asetetut **tavoitteet**. Valmistavan opetuksen oppilaalle ei anneta välitodistusta tai jaksotodistusta.

Lähteet:

Valmistavan opetuksen opetussuunnitelma Kuopio:

<https://www.kuopio.fi/uploads/2023/01/kuopion-perusopetukseen-valmistavan-opetuksen-opetussuunnitelma.pdf>

[Perusopetuksen valmistava opetus - Kuopio](#)

[Perustietoa S2-opetuksesta \(peda.net\)](#)

[Kuusivuotiaiden perusopetukseen valmistava opetus - Kuopio](#)

Perusopetuksen valmistava opetus, OPH:

<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetukseen-valmistava-opetus.pdf>

2. PERUSOPETUKSEEN SIIRTYMINEN

Valmistavasta opetuksesta jälkeen oppilas siirtyy perusopetukseen. Perusopetuksessa oppilas opiskelee Kuopion kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Hänelle kuuluvat kaikki samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muillekin perusopetuksen oppilaille.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen sijaan hän opiskelee suomi toisena kielenä -oppiainetta. On hyvä muistaa, että monikielisten oppijoiden kohdalla jokainen opettaja on suomen kielen opettaja. Jokainen opettaja opettaa oman tiedonalansa kieltä ja näin edistää s2-oppilaan kokonaisvaltaista kielen oppimista.

ALAKOULUSSA

Esikouluikäiset sekä ensimmäiselle vuosiluokalle peruskouluun tulevat oppilaat osallistuvat valmistavaan opetukseen inklusiivisesti ja sijoittuvat lähikoulunsa perusopetuksen ryhmään.

2.–6.-luokkalaisen ikäisenä Suomeen muuttanut lapsi aloittaa opinnot ryhmämuotoisessa valmistavassa opetuksessa. Valmistavan opetuksen jälkeen oppilas siirtyy lähikoulunsa oppilaaksi perusopetuksen ryhmään.

YLÄKOULUSSA

Yläkoulu-aika on kenties haasteellisin aika maahanmuutolle opintojen näkökulmasta. Valmistavan opetuksen päättyessä on tarkoin pohdittava, mikä on kunkin oppilaan kohdalla paras ratkaisu.

Kielitaidon senhetkinen taso merkitsee paljon. Oppilaan ikä nivelvaiheessa on merkittävä seikka. On myös selvitettävä, onko oppilas saamassa peruskoulun päättötodistuksen lähtömaasta. Tässä tilanteessa on monia vaihtoehtoja, esimerkiksi oman opinto-ohjelman mukaan eteneminen. Oman opinto-ohjelman mukaan etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää myös luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat.

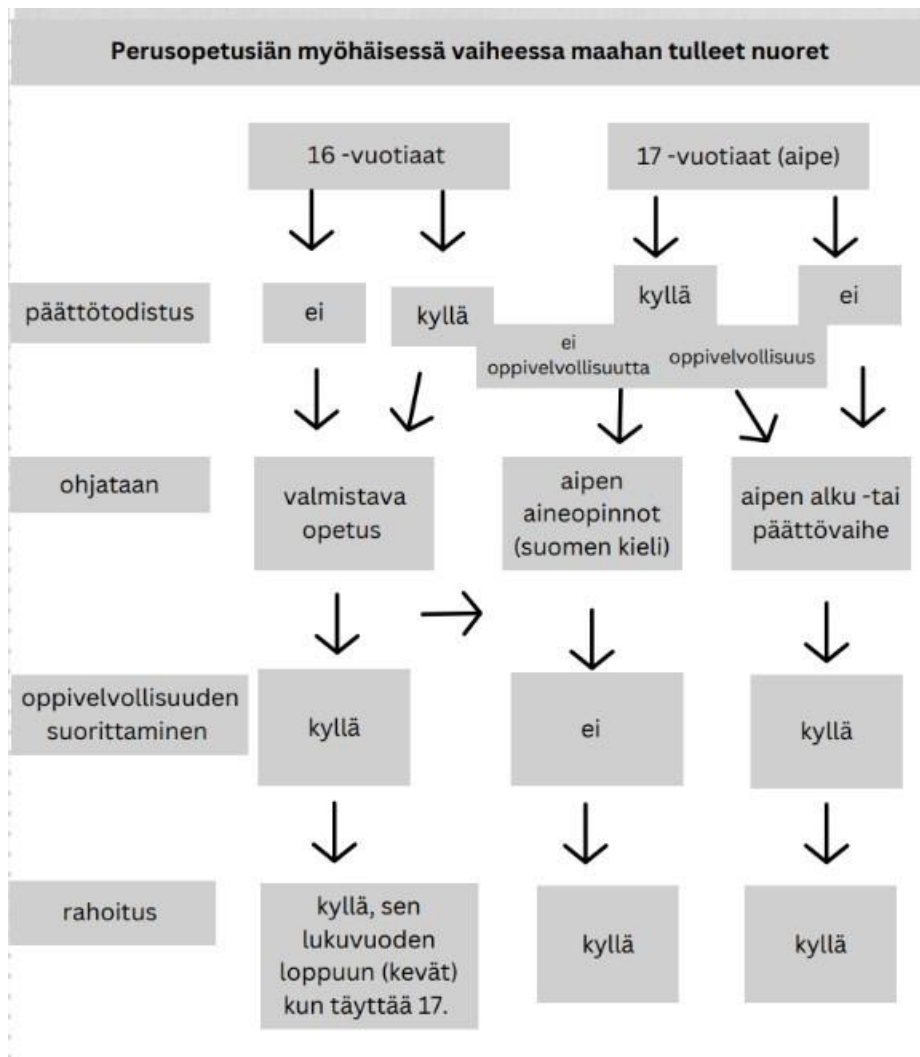
YHDEKSÄNNELLÄ LUOKALLA

Jos S2-oppilaan valmistava opetus päättyy iän mukaisesti yhdeksännen luokan alussa tai sen aikana, on selvää, että vain harvoin päättötodistuksen saaminen perusopetuksessa on mahdollista. Tällöin vaihtoehtoina on siirtyä opiskelemaan vuotta alemmalle vuosiluokalle. Siirto tapahtuu rehtorin päätöksellä. 17 vuotta täytettyään oppilas voi tarvittaessa jatkaa perusopetuksen suorittamista aikuisten perusopetuksessa.

Aikuisten perusopetuksessa ei opiskella taito- ja taideaineita, mutta niistä saa lisää hakupisteitä ammatillisiin opintoihin hakeutuessa. Tämän vuoksi taito- ja taideaineet kannattaa ehdottomasti suorittaa ennen aikuisten perusopetukseen siirtymistä, esimerkiksi niin, että kaksi oppiainetta suoritetaan jo valmistavan opetuksen aikana ja kaksi perusopetuksen aikana. Perusopetuksen aikana suoritettavat arvosanat voidaan hyväksi lukea aikuisten perusopetuksen suorituksiin.

Oppilaan, jonka tavoitteena on jatkaa opintojaan aikuisten perusopetuksessa, kanssa kannattaa tarkkaan pohtia hänen tavoitteitaan 9. luokan ajaksi: mitkä opinnot ovat oppilaalle tarkoituksenmukaisimpia? Esimerkiksi keskittyminen suomen opintojen lisäksi niihin oppiaineisiin, joihin hänen kielitaitonsa riittää, joissa suomen kielen taidon merkitys on pieni tai joissa hänellä on jo ennestään paljon osaamista esim. englanti, matematiikka, sekä taito- ja taideaineet.

On aina edettävä **oppilaan etu edellä** ja pohdittava, mikä olisi paras vaihtoehto hänen tulevaisuutensa kannalta. Monikieliselle oppilaalle tulisi antaa tarpeeksi aikaa ja tukea suomen kielen taidon kehittymiselle. Suomen kieltä tarvitaan jatko-opinnoissa. Esimerkiksi lukioon tähtäävillä tulisi olla vähintään B1.1 tason kielitaito. Nuoren tilannetta pohdittaessa on syytä ottaa hetki ja ajatella asioita pidemmälle tulevaisuuteen. Nuoren ajatuksissa vuoden tai kahden viivästys jatko-opintoihin pääsemisessä voi tuntua ikuisuudelta, mutta oppilasta ohjaavien tahojen ja huoltajien tulisi pystyä perustelemaan mahdollisia päätöksiä tulevaisuuden näkymien paranemisella pitkällä tähtäimellä.

3. OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Jokaisen S2-oppilaan opetuksen järjestelyjä tulee harkita yksilöllisesti. Myös jokaisella koululla on omat organisaatiokohtaiset mahdollisuutensa. On kuitenkin pidettävä oppilaan etu tärkeimpänä mielessä, jonka mukaan opetuksen järjestäminen tulisi toteuttaa.

OMAN OPINTO-OHJELMAN MUKAAN ETENEMINEN

Jos peruskoulun päättötodistusta ei ole realistista saavuttaa vuosiluokan mukana, tarvitaan muunlaisia oppimisjärjestelyjä. Yksi vaihtoehto on oman opinto-ohjelman mukaan eteneminen. Oppilas voi edetä opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelman mukaisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään opintokokonaisuuksista, joiden suorittaminen hyväksytyksi on edellytyksenä opinnoissa etenemiseen asianomaisessa oppiaineessa.

Oman opinto-ohjelman mukaan etenemisen avulla monikielinen oppilas voi suorittaa esimerkiksi 8. ja 9. luokan kolmessa vuodessa. Rehtori tekee päätöksen opintokokonaisuuksista tapauskohtaisesti tehdessään viranhaltijapäätöksen. Oman opinto-ohjelman mukaan etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää myös luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat.

ERITYINEN TUTKINTO

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa erityisessä tutkinnossa. Erityiseen tutkintoon osallistuvan oppilaan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Tutkinto järjestetään oman kunnan alueella asuville. Erityinen tutkinto voidaan suorittaa useina näyttöinä lukuvuoden aikana tai yksittäisenä kokeena tai näyttönä lukuvuoden lopussa. Annettua päättöarvosanaa voi korottaa vain erityisellä tutkinnolla.

Lisätietoa erityisestä tutkinnosta löytyy osoitteessa: <https://peda.net/kuopio/ml/erityinen-tutkinto>

OPINNOISTA VAPAUTTAMINEN

Opetushallituksen mukaan maahanmuuttajataustainen oppilas voidaan vapauttaa oppimäärän opiskelusta, jos sen opiskelu olisi hänelle kohtuutonta esimerkiksi hänen aikaisemman koulutautansa vuoksi (perusopetuslaki 628/1998, 18 §). Oppiaineesta vapauttaminen on hallinnollinen päätös, jonka tekee koulun rehtori tai johtaja.

Vapautus oppiaineen opiskelusta on aina oppilaskohtainen, **eikä maahanmuuttajatausta ole automaattinen peruste oppiaineesta vapauttamiseen**. Koska ruotsin kielen B1-opetus alkaa kaikilla perusopetuksen oppilailla 6. vuosiluokalla, on suositeltavaa, että myös maahanmuuttajataustaiset oppilaat aloittavat ruotsin kielen opiskelun tuolloin.

Yläkouluikäisenä perusopetuksen aloittavan maahanmuuttajataustaisen **oppilaan oppiaineesta vapauttamisen tarve arvioidaan yksilöllisesti**, huomioiden muun muassa oppilaan ikä, aiempi koulutusta, suomen kielen senhetkinen taso ja mahdolliset kielelliset haasteet. Oppiaineesta vapauttaminen on tehtävä yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa, ja heille on kerrottava toimenpiteen mahdolliset vaikutukset jatko-opintoihin (opiskelija voidaan vapauttaa lukiossa ja korkeakouluissa ruotsin kielen opiskelusta, mutta se on oppilaitosten harkinnanvarainen päätös).

Ruotsin kielen oppimäärästä vapauttaminen ei vähennä oppilaan vuosiviikkotuntimäärää, vaan hänelle järjestetään sen tilalla muuta opetusta, esim. S2-opetusta tai B1-englantia.

TAITO- JA TAIDEAINEIDEN SUORITTAMINEN YLÄKOULUSSA

Yläkouluikäisenä Suomeen muuttaneiden S2-oppilaiden kohdalla kannattaa pohtia taito- ja taideaineiden suorittamista. Oppilaan kannattaa suorittaa kyseisiä oppiaineita, vaikka ei tavoittelisikaan peruskoulun päättötodistusta perusopetuksen puolelta, sillä aikuisten perusopetuksessa näitä

aineita ei voi suorittaa. Perusopetuksessa suoritettavat taito- ja taideaineet antavat lisäpisteitä ammatillisiin opintoihin haettaessa.

Valmistavan opetuksen aikana voi saada suorituksia toisen opetussuunnitelman mukaisista opinnoista vain **erityisen tutkinnon** avulla. Sen avulla S2-oppilas voi valmistavan opetuksen aikana suorittaa taito- ja taideaineita.

Kuvataiteen, käsityön, musiikin ja kotitalouden pakolliset opinnot päättyvät seitsemänteen luokkaan. Näistä aineista vähintään kaksi tulisi olla suoritettuna, kun oppilas siirtyy valmistavasta opetuksesta kahdeksannelle tai yhdeksännelle luokalle. Suoritus voi toteutua valmistavan opetuksen aikana joko integraationa yleisopetuksen ryhmään tai niin, että koko valmistavan opetuksen ryhmä saa vuoden aikana aineenopetusta kyseisistä oppiaineista.

OMAN ÄIDINKIELEN OPETUS

Oman äidinkielen ylläpitäminen ja opiskelu on tärkeää jokaiselle S2-oppilaalle. Tutkimusten mukaan vahva ensikielen osaaminen auttaa muiden kielten opiskelussakin. Lisäksi oman äidinkielen hyvä hallinta vahvistaa oppilaan kulttuurista identiteettiä ja itsetuntoa. Oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä ja herättää kiinnostus kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Oman äidinkielen oppiminen tukee myös kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Kuopiossa oman äidinkielen opetusryhmä on mahdollista perustaa, jos oppilaita on samassa koulussa tai lähekkäisissä kouluissa vähintään neljä ja ryhmään löytyy opettaja. Opetusta on kaksi tuntia viikossa ja opetus voidaan järjestää jossain muussa kuin omassa koulussa. Oman äidinkielen opetus voidaan lukea osaksi valmistavan opetuksen opinto-ohjelman mukaisia opintoja (2 h / vk). Tunnit ovat oppilaan koulupäivän ulkopuolella ja huoltajat vastaavat mahdollisista oppilaan kuljetuksesta aiheutuvista kustannuksista. Ryhmät ja kielet saattavat vaihdella lukuvuosittain. Oman äidinkielen opetus on perusopetusta täydentävää opetusta. Opetukseen osallistuminen on vapaaehtoista, mutta siihen sitoudutaan lukuvuodeksi kerrallaan. Jos oman äidinkielen opetusta on tarjolla, siihen osallistumiseen tulee kannustaa oppilasta.

Lähteet:

Vastasaapuneet luokkahuoneissa, Ikkunoita valmistavaan opetukseen ja monikieliseen kouluun. Toim. Ahlholm, Maria – Piippo, Irina - Portaankorva-Koivisto, Päivi 2023.

<https://peda.net/kuopio/ml/erityinen-tutkinto>

YLEISEN TUEN OPPIMISSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Opetushallitus suosittelee yleisen tuen oppimissuunnitelman laatimista monikielisille oppilaille. Opetushallituksen ohjeistuksen mukaan yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Lisäksi yleistä tukea annetaan oppilaalle heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Yleisen tuen muotoja monikieliselle oppilaalle voivat esimerkiksi olla:

- kääntäjän käyttö tehtävien ymmärtämisessä tai uusien sanojen opiskelussa,
- erilaiset koejärjestelyt
 - lisäaika, suullinen täydentäminen, suullinen koe, erilaiset tehtävätyypit, tukisanat pitkissä vastauksissa, kääntäjä ymmärtämisen apuna, ohjaajan tai S2-opettajan tuki selkokielistämällä tehtäviä...
- tukiopetus,
- erityisopettajan tuki,
- S2-opettaja/kietu-opettajan tuki, esim. reaaliaineissa tai opiskelutaidoissa,
- ohjaajan tuki oppitunneilla,
- muu tuki oppitunneilla, esimerkiksi selkomateriaali, eri kotitehtävät...
- kotitehtävätuki koulupäivän jälkeen...

Yleisen tuen oppimissuunnitelman hyödyt monikieliselle oppilaalle:

- Tehdään tuen muodot näkyväksi oppilaalle, huoltajille ja koko koulun henkilökunnalle.
- Auttaa suunnittelemaan oppilaan tukea ja jatkoa tehokkaammin, kun kaikki annettu tuki on kirjattu ylös.
- Pystytään seuraamaan kasvaako vai väheneekö oppilaan tuen tarve ja onko tarve siirtynyt esim. tehostettuun tukeen.
- Auttaa sijaisia ja uutta henkilökuntaa saamaan tietoa oppilaan tuen muodoista.
- Yhteistyö ja suunnitelmallisuus ovat tuen toteutumisen edellytyksiä.

Jos oppilas on vasta siirtynyt valmistavasta opetuksesta perusopetukseen, yleisen tuen oppimissuunnitelman laadinnassa kannattaa hyödyntää valmistavan opetuksena aikana laadittua valmistavan opetuksen opinto-ohjelmaa, joka löytyy Wilmasta oppilaan Tuki-välilehdeltä, jos oppilas on käynyt valmistavan opetuksen Kuopiossa.

Lähteet ja lisätietoja:

<https://www.kuopio.fi/varhaiskasvatus-opetus-ja-nuorisopalvelut/perusopetus/oppimisen-tukeminen/erityisopetus-ja-erityinen-tuki/>

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuki>

4. NIVELVAIHE: TARKISTUSLISTOJA VALMISTAVASTA OPETUKSESTA PERUSOPETUKSEEN

ROOLIT, TEHTÄVÄT JA VASTUUT

Peruskoulujen erilaiset tavat käyttää resursseja, henkilökunnan määrä sekä oppilaiden määrä, tekevät jokaisesta peruskoulusta erilaisen toimintaympäristön. On tärkeää, että koulukohtaisesti sovi-
taan maahanmuuttotaustaisten oppilaiden koulupolkuun liittyvien henkilöiden tehtävät ja vastuut.
Mitkä ovat seuraavien henkilöiden roolit, tehtävät ja vastuut?

Teidän koulunne roolit, tehtävät ja vastuut	
rehtori tai apulaisjohtaja	
kanslia	
valmistavan luokan opettaja	
opinto-ohjaaja	
luokanopettaja	
luokanvalvoja	
aineenopettaja	
erityisopettaja	
ohjaaja	
oppilashuolto	

Samaa työnjakoa voi lähestyä myös tehtävälähtöisesti.

Ketkä teidän koulussanne hoitavat nämä S2-oppilaisiin liittyvät tehtävät?

Erilaisia tehtäviä ja vastuita	Vastuuhenkilöt
Otaa yhteyttä valmistavan luokan opettajaan ja kysyy oppilaan taustatiedot.	
Antaa oppilaan taustatiedot uudelle koululle.	
Tekee päätöksen oppilaan vuosiluokasta ja opetusryhmästä.	
Kutsuu koolle tiedonsiirtopalaverin.	
Vastaa oppilaan lukujärjestyksestä (S2, taito- ja taideaineet, valinnaiset aineet, uskonto, oma äidinkieli jne.)	
Ilmoittaa aineenopettajille/luokanopettajalle uudesta oppilaasta.	
On mukana uuteen kouluun tutustumisessa oppilaan kanssa.	
On yhteydessä huoltajiin.	
Ryhmyyttää luokkaa opetuksen ohessa.	
Selvittää tuen tarpeita.	
Selvittää, onko tarvetta erityiselle tutkinnolle tai perusopetuksen mukaiselle omalle opinto-ohjelmalle (entinen VSOP).	
Havainnoi oppimisen edistymistä ja arvosanoja.	
Arvioi suomen kielen kehittymistä.	
Tekee yhteistyötä S2-opettajan kanssa.	
Antaa oppilaalle realistista tietoa jatko-opintomahdollisuuksista.	

Tieto valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyvästä opiskelijasta saapuu rehtorille yleensä hyvissä ajoin. Jotta siirtymä saataisiin mahdollisimman sujuvaksi, olisiko kouluissa mahdollista rakentaa ennakoivaa toimintaa maahanmuuttotaustaisten oppilaan asioissa?

Esimerkkisuunnitelma:

- 1 kk ennen kuin oppilas siirtyy perusopetukseen, järjestetään koulujen sisäinen tiedonsiirto-palaveri, jossa on paikalla:
 - valmistavan opetuksen opettaja, tukitiimi, kaikki luokanohjaajat tietyltä vuosiluokalta, opo tai opot, yhdessä tehdään ehdotus oppilaan luokasta rehtorille
- TAI
- valmistavan opetuksen opettaja siirtää tarvittavat tiedot tulevan koulun hallinnolle tai määrätylle henkilölle. Rehtori tekee tietojen pohjalta päätöksen oppilaan luokka-asteesta ja luokasta.
- luokkapäätöksen jälkeen rehtori ilmoittaa luokanohjaajalle sekä kaikille oppilasta opettaville opettajille sekä ohjaajille uuden oppilaan tiedot sekä muistuttaa, että valmistavan opintojen opinto-ohjelma tulevat pian näkyviin Wilman Tuki-välilehdelle.

Oppilaan vuosiluokalle sijoittamiseen liittyviä huomioita:

- Oppilas sijoitetaan omaa ikätasoa vastaavalle luokalle.
- Oppilaan ikätasoa alemmalle vuosiluokalle sijoittaminen vaatii selkeät perustelut sekä rehtorilta päätöksen perusopetuslain 18 §:n perusteella.
- Perusteena voi olla esimerkiksi, että oppilaan aiempi tausta huomioiden hänen olisi kohtuutonta osallistua ikäkauttansa vastaavan vuosiluokan opetukseen
 - esim. koulunkäyntihistorian epäsäännöllisyys tai vähäisyys,
 - luku- ja kirjoitustaidon vähäisyys omalla äidinkielellä,
 - lisäaikaa yläkouluikäisten oppilaiden peruskoulun suorittamiseen.
- Huoltajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä.
- Oppilas sijoitetaan korkeintaan vuotta alemmalle vuosiluokalle.
- Suomen kielen taitotaso ei saa olla ainoa peruste oppilaan sijoittamiseen ikätasoaan alemmalle luokalle.

Alla olevaan listaan on kerätty asioita, jotka voivat vaikuttaa oppilaan vuosiluokkavalintaan sekä mahdollisesti myös ryhmävalintaan:

Tärkeät esitiedot luokkavalintaan	
Kuka kerää taustatiedot ja tekee luokkavalinnan?	
Taustatiedot: syntymäaika ja ikä	
Onko oppilaalla kotimaasta peruskoulun päättötodistus?	
Tavoite: onko tavoitteena saavuttaa päättötodistus peruskoulussa?	
Koulutausta: Onko oppilas käynyt aiemmin koulua? Kuinka kauan, missä ja millaisessa koulujärjestelmässä?	
Äidinkieli ja luku- ja kirjoitustaito omalla äidinkielellä	
Suomen kielen taito	
Muu kielitaito	
Matemaattiset taidot	
Onko taito- ja taideaineita vielä suoritettu?	
Oppimis- ja kouluvalmiudet	
Motivaatio käydä koulua ja oppia asioita: mieluisat ja haastavat asiat	
Itseohjautuvuus ja itsenäisen työskentelyn taidot	
Koulunkäynnin säännöllisyys valmistavan opetuksen aikana	

Kun oppilaalle on valittu perusopetuksen luokka, opintojen suunnitteluun ja lukujärjestyksen tekemiseen vaikuttavat esimerkiksi seuraavat seikat:

Mitä pitää ottaa huomioon:	Miten?	Missä?	Milloin?
Kuka tekee lukujärjestyksen?			
S2-opetuksen järjestäminen			
Oman äidinkielen opetus			
Taito- ja taideaineiden suorittaminen: mitä on jo suoritettu, mitä puuttuu			
Valinnaisaineet			
Katsomusaine			
Tarve: erityiseen tutkintoon tai henkilökohtaisen oman opinto-ohjelman mukaiseen opiskeluun (entinen VSOP)			
Muistutus aineenopettajille uudesta oppilaasta sekä muistutus katsoa Wilman Tuki-välilehdeltä taustatiedot oppilaasta			

Ihanteellista olisi, jos **tiedonsiirtopalaveri** voisi olla uudella koululla **ennen oppilaan opintojen alkua**. Mukana palaverissa olisi oppilaan opintojen kannalta tärkeä ydinjoukko koulun henkilökuntaa. Näin voitaisiin yhdeltä osalta varmistaa sujuva siirtymä peruskouluun.

Ihannetilanteessa kouluun tutustuminen voisi tapahtua samana päivänä kuin tiedonsiirtopalaveri. Tällöin oppilaan koulupolun kannalta tärkeät ihmiset ovat jo valmiiksi paikan päällä.

Tiedonsiirtopalaverissa:	
Ajankohta:	
MUKANA: <ul style="list-style-type: none"> • oppilas ja huoltaja ja tulkki • valmistavan luokan opettaja, • opinto-ohjaaja, uusi luokanvalvoja/luokanopettaja sekä • apulaisrehtori, rehtori tai joku muu päätöksiä tekevä henkilö 	
Valmistavan luokan opinto-ohjelman läpikäynti ja arviointi	
Oman äidinkielen opiskelu? Näkyykö oppiaine lukujärjestyksessä?	
Taito- ja taideaineiden suorittaminen ja VALINNAISET AINEET: <ul style="list-style-type: none"> • mitä on jo suoritettu, • mitä puuttuu, • oppilaan omat toiveet ryhmäkoot huomioiden 	
Tavoitteet opinoille: <ul style="list-style-type: none"> • peruskoulun päättötodistus, • kielen oppiminen, • Aikuisten perusopetus (AIPE) tai • jotain muuta? 	
Opiskelu motivaatio	
Millä tavoilla perhe voi tukea opiskelussa?	
Kuinka yhteistyö huoltajan kanssa tapahtuu? Wilma-tunnusten ja Wilman käytön varmistaminen	
Jatko-opintohaaveet ja Suomen koulutusjärjestelmä	

Kouluun tutustuminen:	
Mukana vähintään: oppilas, valmistavan luokan opettaja tai ohjaaja, mahdollisesti koulunuorisotyöntekijä	
Koulun tilat:	
<ul style="list-style-type: none"> • hallinnolliset tilat: kanslia, opettajainhuone 	
<ul style="list-style-type: none"> • luokat ja luokkien numerointi 	
<ul style="list-style-type: none"> • koulunuorisotila 	
<ul style="list-style-type: none"> • koulun käytänteet, esim. ruokailu ja poissaoloista ilmoittaminen 	
<ul style="list-style-type: none"> • lyhyt tutustuminen uuden luokan oppilaisiin 	
<ul style="list-style-type: none"> • alustava lukujärjestys, tuloste oppilaalle 	
<ul style="list-style-type: none"> • mihin luokkaan oppilas tulee ensimmäisenä päivänä? 	
Luokanohjaajan tai luokanopettajan, nimi ja yhteystiedot	
Tukioppilaan lyhyt tapaaminen	
Kuka keskustelee oppilaan kanssa siirtymästä ja sen herättämistä ajatuksista ja tunteista?	

Moni S2-oppilaan asia kannattanee hoitaa vasta hieman myöhemmässä vaiheessa eli kun uudet opettajat ovat päässeet tutustumaan oppilaaseen ja oppilas uuteen kouluun sekä suomalaiseen koulunkäyntiin. Alla on lista asioista ja ideoista, joita ottaa huomioon oppilaan koulunkäynnin alkuvaiheessa:

Myöhemmin, kun oppilas on kotiutunut uuteen luokkaan	Kenen tehtävä?	Milloin?	Tehty (x)
Tarkastetaan, että Wilmassa oppilaan tukivälilehdeltä löytyy valmistavan opetuksen opinto-ohjelma. <ul style="list-style-type: none"> • Jos ei löydy, ilmoitus osoitteeseen kop_primus-tuki@kuopio.fi 			
Ohjeistetaan oppilaan opettajia tutustumaan oppilaan taustatietoihin Wilmassa.			
Ryhmyttäminen oppitunneilla oppiainesisältöjä hyödyntäen. <ul style="list-style-type: none"> • Ryhmytysjärjestykset: Ryhmytyöt, parikeskustelut, yhdessä tekeminen, toiminnallisuus jne. 			
Luokanvalvojan pika-tapaaminen 1 krt /vko, 1. kuukauden ajan: <ul style="list-style-type: none"> • Opintojen sujuminen • Kotiutuminen uuteen luokkaan, onko kaikki hyvin? • Kavereiden saaminen 			
Kehittykö kielitaito: puheen ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen, kirjoittaminen			
Mahdollinen ruotsin kielestä vapauttaminen			
Tuki: yleinen, tehostettu tai erityinen tuki			
Mitä oppilas tekee TET-viikon/viikkojen aikana? Opiskeleeko esim. historiaa tms. Ja minkä ryhmän mukana? Tuki sopivan TET-paikan löytämiseen.			
Arviointi, oppilaan tulee saada hyvissä ajoin tietoa <ul style="list-style-type: none"> • omasta oppimisen edistymisestäään • oppilaan ja huoltajan tiedottaminen arvioinnista • arvosanojen vaikutuksista jatko-opintoihin 			
Oppimiskeskusteluissa läpikäytäviä asioita, varaa tulkki ja aikaa noin tunti <ul style="list-style-type: none"> • oppilaan tavoitteet • arviointi • jatkopolut peruskoulun jälkeen 			

Yläkoulun valmistavan opetuksen aikana	
Suomalaisen koulutusjärjestelmän kuvaus	
Integraatiot eri oppiaineisiin <ul style="list-style-type: none"> taito- ja taideaineet, tavoitteena suorittaa kaksi oppiainetta erityisessä tutkinnossa muut oppilaalle tutut tai helpot oppiaineet, kuten matemaatiikka tai englanti 	
Tuen tarpeiden tunnistaminen valmistavan opetuksen aikana.	
7. lk. historian sisältöjen opiskelu yläkouluun siirtyvän oppilaan kanssa.	

Valmistavan opetuksen loppuessa:	
Oppilaan jatkopolun pohtiminen yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa	
Keskustelua realistisista jatko-opinto tavoitteista	
Tutustuminen uuteen kouluun hyvissä ajoin	
Valmistavan loppupalaveri, voidaan toteuttaa myös yhtä aikaa uuden koulun tiedonsiirtopalaverin kanssa.	
Tiedonsiirto oppilaasta uuteen kouluun	
Läksiäisjuhlat valmistavan opetuksen ryhmässä, siirtymäriitti uuteen	

Jos S2-oppilas vaihtaa peruskoulusta toiseen kaupunkiin kesken lukuvuoden, häneen pätee samat toimenpiteet kuin muihinkin oppilaisiin. Jotta tiedonsiirto sujuisi mahdollisimman sujuvasti, suositellaan, että vanhassa koulussa täytetään erotodistukseen mahdollisimman tarkat tiedot vuoden aikana opiskelluista asioista.

KIELITIETOISUUS

Kielitietoisessa opetuksessa huomioidaan oppilaan kielitaito ja opiskelunvalmiudet. Opetusta havainnollistetaan, selkeytetään, jäsenellään ja pilkkotaan kaikkien luokan oppilaiden hyödyksi. Kielitietoinen näkökulma opetukseen hyödyttää siis kaikkia luokan oppilaita. Kielitietoiset tavat auttavat tiedonalojen käsitteiden sekä sanaston oppimisessa ja niiden avulla vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja.

Kielitietoisessa koulussa tunnustetaan kielen merkitys oppimisessa, opetuksessa, arvioinnissa ja kaikessa toiminnassa. Tämä tarkoittaa kaikkien kielten arvostamista ja näkyvyyttä koulussa ja koulun toimintakulttuurissa.

KIELITIETOISUUS KOULUISSA

- etsi oppilaan taustatiedot Wilmasta ja juttele oppilaan kanssa
- taululle:
tunnin ja opetuspuheen avainsanat
lyhyet ohjeet
- seinille: käsitteitä ja opetushokemia
- toistot ja kertaaminen
- varmista ymmärtäminen
Tarkentavat kysymykset!
- pilko ja jäsenä: apusanat, selitykset, kuvat, piirroksat, videot
- tekstitaidot ja lukustrategiat
- osaamisen osoittaminen tunnilla
- koejärjestelyt.

- **OSALLISUUDEN mahdollistaminen on opettajuutta:**
vuorovaikutuksen rakentaminen,
oppimista tukevat aktiviteetit,
vastavuoroinen toiminta: oppilas, oppilas ja opettaja.

- Eettisyys ja oikeudenmukaisuus opetuksessa.

OSALLISUUS
HYVINVOINTI
YHTEISTYÖ
AIKAA JA AIKAA

KIELITAITO
KEHITTYY
VUORO-
VAIKUTUKSESSA.

KIELITIETOISUUS AUTTAA
KAIKKIA OPPILAITA.

JOKAINEN OPETTAJA ON
KIELEN OPETTAJA.

Pedagoginen ja kielitietoinen tarkistuslista oppitunnille:

- AVAINSANAT kirjoitetaan taululle
 - auttaa kaikkia oppilaita
 - avainsanojen kirjoittaminen omaan vihkoon
 - kääntäminen äidinkielelle, piirtäminen tai selityksen kirjoittaminen suomeksi
 - alias-sananselityspelin pelaaminen taululla olevilla sanoilla tunnin loppuun kaikille oppilaille.
- Taito- ja taideaineiden sanasto:
 - ohjeet kirjallisena / uusien sanojen poimiminen
 - sanojen kirjoittaminen vihkoon tai
 - sanojen harjoittelu suullisesti työskentelyn ohessa on hyödyllistä
 - voisiko esim. haastaa vieruskaverit ”opettamaan” sanoja työskentelyn ohessa?
- Millaista oppiaineen kieli on?
 - esimerkiksi matematiikka: matematiikan ”kielen” opettaminen ja sanaston avaaminen: esim. laventaminen - ”suurentaminen” - kertolasku
- Pääkäsitteitä ja opetushokemia luokan seinille.
- Tehtävien ja kotitehtävien vastauksien kirjoittaminen tai heijastaminen taululle.
 - ➔ enemmän aikaa ymmärtää ja katsoa vaikka sanakirjasta
- Kotitehtäviä: oppiminen tehostuu ja tulee toistoa.
- Oppilaalta tulee myös VAATIA asioita, ettei synny alisuoriutumisen kierrettä.
- Ohjausta lukustrategioihin:
 - kuinka reaaliaineen tekstistä löytää tärkeät sanat
 - tummat sanat, tummien sanojen ympäristö, kappaleiden alut, tiivistelmät, kuvatekstit...
 - tärkeiden sanojen kirjoittaminen vihkoon ja niiden kääntäminen koulussa tai kotona.
- KIELI KEHITTYY VUOROVAIKUTUKSESSA:
 - luokkakavereiden tuki ja apu esim. sanojen selityksessä on hyvää harjoitusta kaikille oppilaille, kun pitää arkikielistä oppiaineen termejä
 - osallistuminen kaikkiin mahdollisiin ryhmä- ja paritöihin muiden kanssa omilla tavoitteillaan
 - istumajärjestys luokassa

- istumajärjestys ruokalassa, ettei kukaan jää yksin ja tulisi vuorovaikutusta
- ryhmäytyminen luo turvallisuutta ja edistää vuorovaikutusta
- kaverioppilas tai tutoroppilas apuna
- ”kaverivälitunnit”, jolloin oppilaat viettävät välitunnin tietyssä ryhmässä -> kaveritaitojen oppiminen.

Muita tukimuotoja:

- ohjaaja tunneilla
 - erityisopettajan tuki
 - KIETU-opettaja
 - osallistuminen toisen luokan oppitunnille, esim. lukemaan oppiminen
 - S2-opettaja samanaikaisopettajaksi tunnille
 - yhteistyössä on voimaa.
- Ohjaaja apuna tunneilla
 - ohjaajan ohjeistaminen sanojen keräämiseen ja selittämiseen reaaliaineissa ja taito- ja taideaineissa.
 - Lue lisää luvusta Vinkkejä kielitietoiseen ohjaamiseen oppitunnilla.
 - Yhteisen kielen käyttö opetuksessa tulee olla harkittua
 - jos oppilaalla ja ohjaajalla/opettajalla on yhteinen kieli, se on hyvä lisätukiresurssi.
 - Haasteena: jos oppilaalle puhutaan pääsääntöisesti esim. vain englantia ja oppilas puhuu englantia kaikille, hän ei opi SUOMEA.
 - Kääntäjän käyttö oppitunneilla
 - auttaa erityisesti alkuvaiheen opinnoissa
 - kääntäjien äänitoiminto eli kirjoitetun tekstin muuttaminen ääneksi voi auttaa lukutaidottomia oppilaita
 - harkintaa kääntäjän käyttöön: miten varmistamme, että oppilas oppii suomea ei vain taitavaksi kääntäjän käyttäjäksi?
 - kääntäjä koukuttaa ja voi jopa haitata ja se voi jopa estää suomen kielen oppimista, jos sitä käyttää liikaa.
 - Pienin askelin eteenpäin, teette tärkeää työtä! 😊

Lisätietoa ja lähteitä Kielitietoisuuteen löytyy luvusta Lisätietoja.

Samanaikaisopetuksessa kaksi opettajaa opettaa samanaikaisesti luokaa tai ryhmää. Samanaikaisopetuksessa toinen opettaja ei toimi toisen konsulttina tai mentorina tai avustajana, vaan kaksi asemaltaan samanarvoista opettajaa jakavat opetusvastuun. Opetusparina voi toimia esimerkiksi erityisopettaja ja luokan- tai aineenopettaja, kaksi luokanopettajaa tai kaksi aineenopettajaa. Luokassa, jossa on maahanmuuttotilaisia oppilaita, samanaikaisopettajuus S2-opettajan tai kietuopettajan kanssa on toimiva vaihtoehto.

Keskeistä on opetuksen yhteinen suunnittelu, toteutus ja arviointi. Toimiva samanaikaisopetus vaatii opettajilta yhteistyötä ja suunnittelua, mutta yhteistyön toimiessa samanaikaisopettajuuden hyödyt ovat merkittävät niin oppilaille kuin opettajille.

Samanaikaisopettajuuden **tavoitteena** on parantaa kaikkien, ei ainoastaan erityisen tuen tarpeessa olevien oppilaiden mahdollisuuksia oppia. Samanaikaisopetuksessa opettajat vaihtavat rooleja opettajasta luokan oppimisen seuraajaan ja tarpeen tullen yksittäiselle oppilaalle avun antajaan. Eri toteutustavat tuovat vaihtelua työhön ja samanaikaisopettajuuden roolien vaihtaminen tuo myös opettajalle uutta tietoa ja näkökulmaa oppilaista.

Esimerkkejä erilaisista toteutustavoista:

1. rinnakkaisopetus

- oppilaiden jako kahteen heterogeeniseen ryhmään, jolloin pienemmässä ryhmässä oppilaiden tarpeita voidaan huomioida enemmän
- oppilaiden jako useampaan ryhmään esim. pysäkkityöskentelyssä, joissa opettajat antavat tukea pienille ryhmille

2. täydentävä opetus

- yhdessä suunniteltu oppitunti, opettajilla omat vastualueet, toinen esim. keskittyy asiasisältöön ja toinen havainnollistamiseen
- opettajien tulee vaihtaa rooleja

3. avustava ja tukeva opetus

- Toisella opettajalla päävastuu oppitunnista, toinen opettaja avustaa ja havainnoin tarkoituksenmukaisesti esimerkiksi oppilaiden työskentelyä, oppimisprosessia tai sosiaalisia taitoja sekä kiertää luokassa auttamassa ja ohjaamassa oppilaita

4. tiimiopetus

- kaikki tehdään yhdessä: suunnittelu, opetus, toteutus ja arviointi
- opettajat vievät tuntia eteenpäin vuorotellen, keskustelunomaisesti
- tiimiopetuksessa vaihdellaan luontevasti myös eri toteutustapoja tarpeen mukaan avustavasta, täydentävästä sekä rinnakkaisopetukseen.

Kielitietoinen samanaikaisopetus = kahden tai useamman opettajan antamaa opetusta, joka suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä hyödyntäen kielitietoisia ja monikielisyttä edistäviä opetuksen käytänteitä.

Kielitietoisessa samanaikaisopetuksessa

- korostetaan kielen osuutta oppimisen välineenä ja kohteena,
- hyödynnetään luokassa osattuja kieliä oppimisen tukena,
- annetaan tarpeen mukaan opetusta ja oppimisen tukea oppilaan omalla äidinkielellä,
- eriytetään opetusta oppilaiden suomen kielen taitotason mukaan,
- opetetaan systemaattisesti oppiaineiden kieltä,
- siitä hyötyvät kaikki oppilaat äidinkielestä riippumatta.

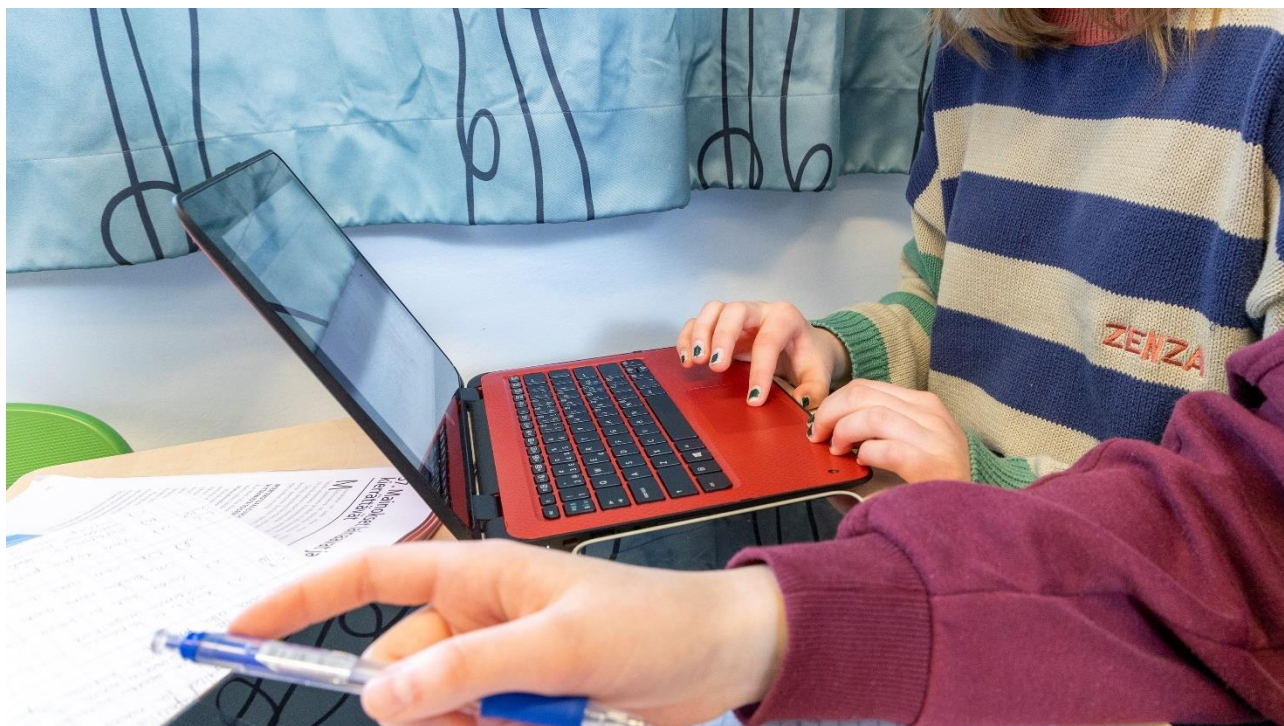
Kielitietoisesta samanaikaisopettajuudesta hyödyt:

- hyödynnetään erilaisten **opettajien osaamista ja vahvuuksia** kielitietoisten
- mahdollistaa opetustilanteissa tietojen, taitojen, voimien ja oppilaantuntemuksen jakamisen
- vaikuttaa koko opetusryhmän kielitietoisuuden ajattelun ja asenteiden kehittymiseen
- vahvistetaan myös opettajien kielitietoista osaamistaan
- vahvistetaan erityisesti kielellistä tukea tarvitsevien oppilaiden oppimisen edellytyksiä
- tukea pystytään kohdentamaan sitä erityisesti tarvitseviin oppilaisiin

[Tukimateriaalia kouluille kielitietoisesta samanaikaisopetuksen toteuttamiseen \(hel.fi\)](http://hel.fi)

Yllä olevasta materiaalista löytyy käytännön neuvoja kielitietoisen samanaikaisopetuksen opetusjärjestelyjen ja opetuksen suunnitelmalliseen toteuttamiseen.

Opas johdattaa kielitietoisuuden aktivoimiseen opetusryhmässä ja koulussa. Oppaan vinkit perustuvat 2019–2020 helsinkiläisissä kouluissa toteutettuun kehittämistyöhön. Pilotoidussa mallissa yhteistyötä tekivät oman äidinkielen opettajat, S2-opettajat sekä luokan- ja aineenopettajat.

Lähteet:

<https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/dfae1d58-dfc3-493b-a1d2-f9b7500e8f84/content>

<https://www.lohja.fi/varhaiskasvatus-ja-opetus/opetus-ja-koulutus/perusopetus/oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuki/tuen-eri-muotoja/samanaikaisopetus/>

[Samanaikaisopetus \(peda.net\)](#) Rauma

Kietu-opetus eli kielellisesti tuettu opetus tarkoittaa eri oppiaineiden opetusta niille monikielisille oppilaille, jotka tarvitsevat tukea kehittyvään opiskelukieleensä sekä muihin opiskeluvalmiuksiinsa.

Opetuksen **tavoitteena:**

- oppilaan tukeminen hänen tarvitsemissaan oppiaineissa, jotta oppilas saavuttaisi riittävän kielitaidon opinnoissa etenemiseen
- oppilaan opiskelutaitojen kehittyminen, positiivisen oppijäkäsityksen luominen ja oppilaan omien vahvuuksien löytäminen
- on pyrkä varmistamaan kielellisen tuen jatkuminen valmistavan opetuksen ja yleisopetuksen nivelvaiheessa.

Kielellisen tuen määrä ja laatu riippuvat oppilaan kielitaidosta ja aiemmasta koulunkäyntitautasta. Kietu-opetusta voidaan toteuttaa samanaikais- tai erillisopetuksena. Suurin osa kietu-opetusta tarvitsevista oppilaista on hiljattain siirtynyt valmistavasta opetuksesta perusopetukseen.

Lähde:

Kielellisesti tuettu opetus Tampereella:

https://opi.tampere.fi/uploads/sites/9/2022/09/3cc63e0e-kietu_kasikirja_2022.pdf

Etukäteisopetuksessa oppilas perehtyy opettajan kanssa tiettyyn aiheeseen tai käsitteisiin ennen kuin aineenopettaja käsittelee asiaa omalla tunnillaan. Etukäteisopetuksen taustalla on flipped learn -menetelmä.

Tavoitteena vahvistaa oppilaan edellytyksiä:

- asioiden ymmärtämiseen
- oppitunnin seuraamiseen
- tuntiaktiivisuuden lisäämiseen.

Etukäteisopetusta voi toteuttaa esim. kietu-opettajan kanssa, S2-opettajan tunneilla tai tukiopetuksena. Usein aikapula luo omat rajoitukset etukäteisopetukselle ja silloin täytyy rajata, milloin keskittään esimerkiksi kertaamaan kokeeseen ja milloin opiskelemaan uutta asiaa etukäteen.

Aineenopettaja voi myös antaa oppilaalle etukäteen seuraavan oppitunnin aiheen ja pääkäsitteet, jotka oppilaan tulisi käntää itsenäisesti ennen seuraavaa oppituntia. Tämä menetelmä vaatii oppilaalta paljon motivaatiota ja itseohjautuvuutta, mutta pienellä ohjauksella se lisää oppilaan osaamista sekä oppituntiaktiivisuutta.

Lähde:

https://opi.tampere.fi/uploads/sites/9/2022/09/3cc63e0e-kietu_kasikirja_2022.pdf

OSALLISUUS JA KOULUNUORISOTYÖ

Nuoren osallisuuden kokemus on välttämätöntä osallisuudelle ja osallistumiselle. Osallisuuden kokemuksesta voi vahvistaa useilla tavoilla. Kouluissa nuorisotyö toimii tavoitteellisesti vahvistaen osallisuuden kokemuksia ja yhteisöllisyyttä, joko valmiiden mallien tai yhteisesti sovittujen tavoitteiden pohjalta. Käytännössä koulunuorisotyössä osallisuus näkyy usein esimerkiksi nuorilähtöisenä toimintana, sekä nuorten mahdollisuuksista osallistua koulun nuorisotyön tekemisiin hankintoihin.

Osallisuuden kokemus on itseisarvo. Osallisuuden kokemus tuo koulu yhteisöön hyvinvointia ja vahvistusta mielenterveyteen, sekä myös vähentää kiusaamista. Se luo nuorelle turvallista tilaa kasvaa ja kehittyä ja vähentää riskiä syrjäytymiselle. Nuoren kokemus hänen toimintansa merkityksellisyydestä sekä vaikuttamismahdollisuuksista on myös yhteydessä osallisuuden kokemukseen. Jos nuori kokee, ettei hänen toiminnallaan ja olemisellaan ole kenellekään väliä, ei hänelle välttämättä muodostu motivaatiota tai uskallusta pyrkiä vaikuttamaan häntä koskeviin asioihin. Osallisuuden

kokemukseen kuuluu myös vahvasti **joukkoon kuuluvuuden tunne**. Mikäli joukkoon kuuluvuuden tunnetta ei nuorelle muodostu, voi nuoren olla vaikea kokea olevansa toisille tarpeellinen, mikä taas voi vaikuttaa heikentävästi mielenterveyteen.

RYHMÄYTTÄMINEN

Ryhmäyttämällä annetaan mahdollisuus tutustua toisiin turvallisesti ja liittyä osaksi ryhmää. Ryhmäyttäminen vahvistaa osallisuuden kokemusta. Ryhmäyttämällä tarkoitetaan ohjatusti ja turvallisesti järjestettyä kohtaamista vertaisten kanssa, jossa mahdollistetaan ryhmän jäsenten keskinäinen tutustuminen. Käytännössä ryhmäyttäminen voi olla kaikkien oppiaineiden tunneilla esimerkiksi ohjattuja ryhmätöitä, ryhmän jakamista harkitusti erinäisissä harjoitteissa tai paritehtäviä.

Ryhmäyttämistä voi tehdä käytännössä kuka tahansa nuorten kanssa työskentelevä ammattilainen. Ryhmäyttäminen tulee toteuttaa ammattilaisen johdolla, sen sijaan että jättäisi ryhmäytymisen ryhmän jäsenten vastuulle. Tällöin negatiiviset ilmiöt, kuten klikkiytyminen ja jengiytyminen pääsevät helpommin valloilleen.

Ryhmäyttämisen olennaisia tavoitteita ovat kiusaamisen ja syrjinnän ennaltaehkäisy, yhdenvertaisuuden lisääminen jäsenten kesken sekä positiivisen ryhmähengen luominen. Ryhmäyttäminen ei tule ikinä valmiiksi, vaan se on jatkuva prosessi, sillä ryhmädynamiikka ryhmässä elää koko ajan. Ryhmädynamiikka myös muuttuu aina, kun luokalle tulee tai luokalta lähtee oppilas. Ryhmäyttämällä parannetaan huomattavasti nuorten osallisuuden ja joukkoon kuuluvuuden kokemuksia.

Lähde: https://nuoretjaosallisuus.fi/wp-content/uploads/2023/05/Nuorten-osallisuuden-edista%CC%88minen_2023_sa-1.pdf

Vinkkejä kielitietoiseen ohjaamiseen oppitunnilla

- Ennakoi – toista – mallinna
- Oppilaan kohtaaminen. <3
- Selkeä, ymmärrettävä ja luonnollinen puhe.
- Olemme kaikki kielen malleja.
- Ohjaa oppilasta keräämään sanastoa vihkoon, myös taito- ja taideaineissa.
- Lukustrategiat: ohjaa löytämään tärkeät asiat tekstistä.
- Mallintaminen:
 - oma puheesi on malli oppilaalle
 - ohjaa kirjoittamista esim. mallilauseiden avulla ja ohjaa lauseen muodostamista.
- Kaikki aistit käyttöön: puhu, toista, kuvaile, esitä, piirrä, etsi kuvia, kirjoita.
- Kuinka luot vuorovaikutusta luokkaan?
 - pelit ja leikit
 - toinen oppilas asiantuntijana, oppilas auttaa oppilasta
 - ohjaa ja auta oppilaita vuorovaikuttamaan toistensa kanssa
 - ohjaa ryhmä- ja paritöiden vuorovaikutusta.
- Ohjaa oppilasta tarvittaessa kääntäjän käyttöön; esim. Google Lens tai translator, DeepL
 - tekstin kääntäminen tekstiksi tai ääneksi ja äänen kääntäminen tekstiksi
- Jos apuna on yhteinen kieli:
 - käytä mahdollisimman paljon suomea
 - käytä apukieltä perustellusti ja tarvittaessa, jos apukieltä käyttää liikaa, suomen oppiminen hidastuu
 - ennen kääntämistä, yritä, jos mahdollista, selittää asia suomeksi, piirtää, kuvailla, esittää, sanoa toisin jne.
 - jos käännät suomen kieltä toiselle kielelle, sano sama asia myös suomeksi.
- Yhteistyö opettajan kanssa oppilaan parhaaksi.

6. ARVIOINTI

S2-oppilaan kehittyvä kielitaito haastaa oppilaan arviointia: kuinka pystytään arvioimaan oppilaan todellista osaamista kussakin oppiaineessa, kun suomen kielen taito on vasta kehittymässä. S2-oppilaat ovat hyvin heterogeeninen ryhmä koulunkäyntihistoriansa, opiskelutaitojensa ja suomen kielen osaamisen osalta. Monipuoliset arviointitavat auttavat opettajaa arvioinnissa.

LUKUVUOSIARVIOINTI

Arvioinnista lyhyesti:

- Peruslähdekohta on se, että kun koulun opetuskieleksi on määritelty suomi, opetetaan, osoitetaan osaaminen ja arvioidaan sitä suomeksi.
- S2-oppilaan arviointi voi olla sanallista päättöarviointiin saakka.
- Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä ja ko. tiedonalan kielessä: missä asemassa kieli on osaamisen osoittamisessa?
- Monipuolinen ja jatkuva arviointi.
- Työskentelyn arviointi painottuu, kun oppilaan suomen kielen taito on vielä vähäinen.
- Ahkeruus ja yritteliäisyys sisältyvät työskentelyn arviointiin.
- Jos oppilaan suomen kielen taito on vähäistä, arvosana jää alhaiseksi työskentelystä huolimatta.
- Kun opetuskielen taito on vasta kehittymässä, muita kieliä voi käyttää apuna osaamisen osoittamisessa, jos tarkoitus on arvioida jonkin sisällön ymmärtämistä.
- Vastaukset arviointitilanteissa eivät voi kuitenkaan olla pelkästään kääntämistä.

Monipuolisia käytäntöjä oppimisen ja osaamisen näyttämiseen

Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoilla ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Millä muilla tavoilla osaamista voi osoittaa kuin perinteisellä kokeella?

- Projekti, pieni oppimispäiväkirja, portfolio
- Esitelmä (suullinen, kirjallinen tai digitaalinen)
- Käsitekartat, käsitteiden määrittelyt
- Toiminnalliset harjoitukset tunnilla
- Keskustelu, osaamisen osoittaminen suullisesti esim. tukisanalistan avulla
- Sarjakuva tai muu visuaalinen tuotos
- Annettujen avainkäsitteiden perusteella tuotetut omat tekstit.

Ideoita koejärjestelyihin:

- suullinen koe tai kokeen suullinen täydentäminen
- koe paikassa, jossa on vähän oppilaita tai erillisessä tilassa, jolloin oppilailla on työrauha, apua tarjolla, eikä ole paineita nopeasti kokeesta suoriutuvista oppilaista
- parikoe tai ryhmäko
- monta pientä koetta, ei yhtä isoa
- kirjan käyttäminen, vihkomuistiinpanot kokeessa, lunttilappukoe
- tiedon järjestämistehtävät, sanastoon ja nimeämiseen perustuvat arviointitehtävät
- kokeiden rakenteiden harjoittelu, muokatut, selkokieliset versiot, joissa käsitteitä on avattu
- selkeä ja ymmärrettävä kieli kokeissa
- tutut tehtävätyypit, esimerkiksi monivalinnat ja yhdistelytehtävät
- yhteistyö S2-opettajan ja muiden opettajien kanssa
- apuna:
 - sanaston kääntämisessä esim. DeepL, Google kääntäjä, Google Lens
 - kuvahaku
 - sanalistat ja kuva-sanalistat.

Oppilasta arvioidessa yhteistyö luokanopettajan, aineenopettajien ja S2-opettajan kanssa on tärkeää.

PÄÄTTÖARVIOINTI

Lähtökohta on, että päättöarvioinnin kriteerit ovat normi, jota tulee noudattaa. Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Arvosana kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän ja päättöarvioinnin kriteereihin. Arvosanan täytyy vastata oppilaan osaamista. Päättöarvioinnissa oppilaan suomen kielen osaamisella on merkitystä, sillä oppiaineen osaaminen edellyttää perehtymistä oppiaineelle ominaisiin kielenkäyttötapoihin ja kieleen.

Päättöarvosanaa ei voi antaa ainoastaan koneellisen käännöksen avulla tuotetuilla vastauksilla. Oppilaan on pystyttävä tuottamaan vastaus ilman koneellista kääntäjää, omin avuin, päättöarviointia

varten. Jos arvioidaan muulla kielellä annettu vastaus, se ei kerro jatko-opintoja varten todellista kielitaidon tasoa.

Jos aineenopettaja huomaa, ettei S2-oppilaan osaaminen riitä päättöarvosanaan, asiasta kannattaa olla mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteydessä luokanohjaaja ja oppilaan opinto-ohjaajaan. Jos oppilaan kielitaito ei ole kehittynyt sille tasolle, että hän voisi saada peruskoulun päättötodistuksen, alle 17-vuotias oppilas jatkaa opintojaan peruskoulussa seuraavanakin vuonna. 17-vuotiaat oppilaat voidaan ohjata suorittamaan päättötodistusta aikuisten perusopetukseen.

Jos oppilas on siirtymässä valmistavan jälkeen 9. luokalle, ennen 9. luokalle siirtoa, voidaan pohtia, olisiko oppilaan kannalta hyödyllistä aloittaa opinnot vuosiluokkaa alemmaa eli 8. luokalta, jolloin peruskoulun päättötodistuksen suorittaminen voisi olla mahdollista perusopetuksessa.

Jos S2-oppilas siirtyy valmistavasta opetuksesta yhdeksännelle luokalle, on todennäköistä, että peruskoulun opinnot jatkuttavat aikuisten perusopetuksessa. Tässä tilanteessa kannattaa huomioida seuraavat asiat:

- opintojen päätavoitteena on suomen kielen vahvistaminen
- päättöarviointi voidaan tehdä niissä oppiaineissa, joissa oppilaan osaaminen ja kielitaito riittävät päättöarvosanan saavuttamiseen, koska arvosana voidaan lukea hyväksi aikuisten perusopetuksessa
- niissä oppiaineissa, joissa oppilas tavoittelee päättöarvosanaa, 7–8. luokalla opetettuja opintoja ei ole OPH:n linjauksen mukaisesti tarvetta arvioida, vaan arvioitavana ovat vain ne opinnot, joita oppilas paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti ehtii opiskella perusopetuksessa.
- taito- ja taideaineita kannattaa suorittaa, koska aikuisten perusopetuksessa niitä ei ole mahdollista suorittaa, mutta perusopetuksessa suoritettavat taito- ja taideaineet antavat ammatillisiin jatko-opintoihin haettaessa lisäpisteitä.
- Kaikkia oppilasta opettavia on tärkeä tiedottaa, mikäli oppilas ei ole tavoittelemassa päättötodistusta perusopetuksessa. Tällöin opettajat voivat keskittyä S2-oppilaan kielitietoiseen opetukseen suomen kielen vahvistamiseksi ja osallisuuden lisäämiseksi.

Jos oppilaalla on peruskoulun päättötodistus kotimaastaan, mutta kielitaito ei vielä riitä toisen asteen opintoihin, hyvä jatkopolku peruskoulun jälkeen on TUVVA eli tutkintokoulutukseen valmistava koulutus.

Yhdeksännelle luokalle valmistavasta opetuksesta siirtyneiden opinnoissa on mahdollista hyödyntää erityistä tutkintoa tai oman opinto-ohjelman mukaan etenemistä, mikäli se on oppilaan edun mukaista.

Lähteet:

Kielitaidon kehittymistä edistämässä, S2-oppimäärää opiskelevan oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi. Toim. Kuukka, Katri - Rapatti, Katriina - Reiman, Nina. Opetushallitus 2023.

AIKUISTEN PERUSOPETUS AIPE

Aikuisten perusopetuksessa S2-oppilas voi saada suomalaisen peruskoulun päättötodistuksen, mikäli hän ei ehdi suorittaa sitä perusopetuksessa. Aikuisten perusopetuksessa on eri opetussuunnitelma kuin perusopetuksessa.

Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa määritellään hänen tarvitsemansa opinnot. Aikuisten perusopetuksessa opiskelija voi suorittaa perusopetuksen oppimäärän, suorittaa perusopetuksen oppiaineita tai niiden osia sekä korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja.

Aikuisten perusopetukseen sisältyy kolme vaihetta: lukutaitovaihe, alkuvaihe ja päättövaihe. Jokaisella vaiheella on oma tuntijakonsa. **Lukutaitovaihe** on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät osaa lukea tai kirjoittaa millään kielellä ja se vastaa noin 1.–2.-luokka-asteen opintoja. **Alkuvaihe** vastaa noin 3.–6. luokka-asteen opintoja. **Päättövaihe** vastaa yläkoulun opintoja.

Aikuisten perusopetukseen voi osallistua, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai sen jälkeen, kun hän on täyttänyt 17 vuotta. Oppivelvollinen, joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavat opinnot, mutta jolta puuttuu perusopetuksen jälkeisen koulutuksen suorittamiseksi riittävä suomen tai ruotsin kielen taito, voi suorittaa oppivelvollisuutta osallistumalla aikuisten perusopetukseen.

TUVA

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus on tarkoitettu henkilöille, joilla ei ole toisen asteen tutkintoa ja jotka tarvitsevat valmentavaa koulutusta. TUVA-koulutus on suunnattu sekä oppivelvollisille että aikuisille, jotka tarvitsevat valmiuksia ja/tai ohjauksellista tukea siirtyäkseen lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen. TUVA-koulutuksen pääsyvaatimuksena on peruskoulun päättötodistus, joten koulutukseen ei pääse opiskelijat, joilla ei ole päättötodistusta.

TUVA-koulutuksen yleisenä tavoitteena on saavuttaa sellaiset opiskeluvalmiudet, joiden avulla opiskelija voi hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen ja suoriutua näistä opinnoista. Opiskeluvalmiuksilla voidaan tarkoittaa esimerkiksi kielen osaamista, soveltuvia opiskelutaitoja sekä elämänhallinnan taitoja.

Lisäksi TUVA-koulutuksen aikana voi korottaa perusopetuksen arvosanoja, jos se on tarpeen halutun koulutuspaikan saamiseksi. Tämän lisäksi opiskelija voi suorittaa lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opintoja.

Koulutuksen laajuus on 38 viikkoa ja suoritus aika enintään yksi vuosi. Opiskelija voi osallistua TUVAKoulutukseen myös lyhyemmän ajanjakson omien tavoitteidensa ja osaamistarpeidensa mukaisesti. Sitten hän voi siirtyä joustavasti lukioon tai ammatilliseen koulutukseen.

LUKIO

Lukio-opintoihin hakeutuessa S2-oppilaan kielitaidon tulisi olla hyvällä tasolla, vähintään tasolla B1.1. Lukioon haettaessa ei testata kielitaitoa, vaan kielitaitotasoa ja kielitaidon kehittymisen mahdollisuuksia arvioidaan osana jatko-opintoihin ohjaamista. Suomalainen ylioppilastutkinto eli ylioppilaskokeet täytyy suorittaa suomeksi tai ruotsiksi. Näistä syistä suomen tai ruotsin kielen taidon tulee olla hyvä hakeutuessa lukioon. Luonnollisesti suomen kieltä tarvitaan myös jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Lukiossa maahanmuuttaja voi opiskella suomen tai ruotsin kieltä suomi tai ruotsi toisena kielenä -oppimäärän mukaan ja omaa äidinkieltään. Ylioppilastutkintoon kuuluva äidinkielen koe voi perustua suomi tai ruotsi toisena kielenä -oppimäärään, jos kokelaan oma äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame.

Kuopion Lyseon lukiossa on IB-linja. IB (International Baccalaureate) tarkoittaa kansainvälistä ylioppilastutkintoa. IB-linjalla opetus- ja tutkintokieli on englanti. Tutkinto antaa kelpoisuuden jatko-opintoihin sekä Suomessa että ulkomailla. IB-linjalle voi päästä ensimmäiseksi vuodeksi vaihto-opiskelijan statuksella. Kyseisen vuoden tarkoituksena on valmistautua varsinaisiin opintoihin. Suomen kieltä tarvitaan kuitenkin, koska IB-linjalla opiskellaan osa opinnoista suomen kielellä.

AMMATILLISET OPINNOT

Jos oppilaalla on peruskoulun päättötodistus, hän voi hakea yhteishaussa ammatillisiin opintoihin. Jos peruskoulun päättötodistusta ei ole, oppivelvollisuusikäisen oppilaan on ensin suoritettava peruskoulun päättötodistus esimerkiksi aikuisten perusopetuksessa, ennen kuin hän voi hakeutua ammatillisiin opintoihin.

Jokaiselle opiskelijalle suunnitellaan yksilöllinen opintopolku, joka kirjataan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan (HOKS). Opiskelun aikana tehdään runsaasti yhteistyötä työelämän kanssa ja osaamista osoitetaan kyseisen alan työpaikoilla. Jos hakijalla on peruskoulun päättötodistus, se osoittaa, että kielitaito on riittävä ammatillisiin opintoihin.

Lähteet:

www.okm.fi

Lisää kielitietoisuudesta

- <https://monikielisenoppijanmatkassa.fi/>
- [Monilukutaitoa kielitietoisesti eri oppiaineissa – tietoa ja työtapoja | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)
- [Kielitietoinen opetus - kielitietoinen koulu | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)
- <https://dived.fi/kieli-ja-kulttuuritietoinen-opetus/>
- <https://sites.utu.fi/minasta-ja-kielesta-kiinni/hanke/kielesta-koppi/>
- https://opi.tampere.fi/uploads/sites/9/2022/09/3cc63e0e-kietu_kasikirja_2022.pdf
- <https://opi.tampere.fi/ilmiomainentampere/kielitietoisuus/>
- [tampere-opetustoimi-monikielisten-kasikirja-saavutettava.pdf](#)
- [Materiaalia kielellisesti tuettuun opetukseen – Monikulttuurinen opetus \(turku.fi\)](#)
- [Mitä opetan, kun opetan omaa oppiainettani?](#)
- Väitös, Harju-Autti Raisa: Kielellisesti tuettu opetus: Yläkouluikäiset maahanmuuttajaoppilaat opetuskieltä ja oppisisältöjä oppimassa <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/143569>
- Väitös, Saario Johanna: Yhteiskuntaopin elinympäristö ja käsitteet: toisella kielellä opiskelevan haasteet ja tuen tarpeet <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/37328>

- www.okm.fi
- www.oph.fi
- <https://peda.net/kuopio/ml/erityinen-tutkinto>
- Valmistavan opetuksen opetussuunnitelma Kuopio: <https://www.kuopio.fi/uploads/2023/01/kuopion-perusopetukseen-valmistavan-opetuksen-opetussuunnitelma.pdf>
- [Perusopetukseen valmistava opetus - Kuopio](#)
- [Perustietoa S2-opetuksesta \(peda.net\)](#)
- Kuusivuotiaiden perusopetukseen valmistava opetus Kuopio: [Kuusivuotiaiden perusopetukseen valmistava opetus - Kuopio](#)
- Perusopetukseen valmistava opetus, OPH: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetukseen-valmistava-opetus.pdf>
- Kielitaidon kehittymistä edistämässä, S2-oppimäärää opiskelevan oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi. Toim. Kuukka, Katri - Rapatti, Katriina - Reiman, Nina. Opetushallitus 2023.
- Vastasaapuneet luokahuoneissa, Ikkunoita valmistavaan opetukseen ja monikieliseen kouluun. Toim. Ahlholm, Maria – Piippo, Irina - Portaankorva-Koivisto, Päivi 2023.

Jokainen suomen puhuja on kielellinen malli.
Kieli kehittyy vuorovaikutuksessa!

Oppilaan hyvinvointi:
rytmi, arki, kouluruoka, vuorovaikutus, osallisuus <3

Suomea, suomea ja suomea!
Aikaa, aikaa ja aikaa!
Moikataan, kun tavataan!
Hymyillään, kun tavataan. 😊
Yhteistyötä koulun sisällä.
Nähdään ja tullaan nähdyksi.
Monikielisyys on mahdollisuus!
YHDESSÄ! Ketään ei jätetä yksin.
Ryhmyttäminen luo turvaa.
Kohtaa oppilas! <3

Ei koulua vaan elämää varten!
Kaikki oppilaat ovat meidän oppilaitamme. <3

KUOPIO

